

Mensšíková, Tereza; Petřeková, Adéla; Kvíčalová, Anna

Rozhovor s Annou Kvíčalovou : Kulturní historie smyslů

Sacra. 2020, vol. 18, iss. 1, pp. 39-46

ISSN 1214-5351 (print); ISSN 2336-4483 (online)

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/143010>

Access Date: 22. 02. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

Rozhovor s Annou Kvičalovou: Kulturní historie smyslů

Září 2020

Tereza Menšíková a Adéla Petřeková, FF MU, Ústav religionistiky
e-mail: mensikova.terez@gmail.com, 460054@mail.muni.cz

Dr. phil. Anna Michalík Kvičalová, MA je religionistka a historička vědy. Aktuálně působí v Centru pro teoretická studia v Praze a na Ústavu religionistiky Masarykovy univerzity v Brně. Vystudovala bakalářský program oboru Religionistika na Masarykově univerzitě v Brně, magisterský program University of Amsterdam v Nizozemí a doktorský program na Freie Universität v Německu. Mezi lety 2013 a 2017 působila jako výzkumnice na Institutu Maxe Plancka pro historii vědy v Berlíně. Ve svém výzkumu se soustředí na vztahy mezi náboženstvím, smyslovou zkušeností a médii, přičemž se hlouběji zabývá mikro-úrovňovými mechanismy náboženské transformace a komunikace vědění. Je autorkou akademických článků o sluchu a zvuku v raně novověké Evropě a knihy *Listening and Knowledge in Reformation Europe* (Palgrave, 2019). V současnosti se v rámci výzkumného projektu *The Second Sense: Sound, Hearing and Nature in Czech Modernity* zabývá dějinami sluchové objektivit ve střední Evropě 19. a 20. století. Přednáší také na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity předměty Křesťanství I a II, Náboženství a smysly na Západě a další předměty týkající se křesťanství a historických metod.

Dobrý den, paní doktorko, děkujeme, že jste souhlasila s rozhovorem pro náš časopis. Ze začátku bych se ráda zeptala na otázku, která souvisí s Vaší výzkumnou prací. V té se věnujete hlavně historii vědy a antropologii smyslů, především sluchu ve vztahu k náboženským tradicím. Antropologie smyslů je ještě v českém prostředí poměrně neznámou disciplínou. Je to asi velmi široké pole bádání, ale mohla byste našim čtenářům přiblížit, co vlastně antropologie smyslů představuje a čím se zabývá?

Antropologie smyslů bývá někdy používána synonymně s kulturní historií smyslů, což je přesnější označení pro to, čemu se věnuji. Antropologie i kulturní dějiny však vychází ze stejného předpokladu, totiž že lidské vnímání není dané jenom biologicky a fyziologicky, ale je částečně modelováno i historicky a kulturně. To znamená, že to, jak slyšíme, jak se díváme, jakým zvukům věnujeme pozornost, jak používáme svůj hmat a jiné smysly, je do nějaké míry dáno i tím, v jaké geografické lokalitě, v jakém kulturním, náboženském kontextu nebo v jaké době žijeme. Není to tedy úplně univerzální. Pokud je něco utvářeno kulturně a společensky, je možné takový jev zkoumat i z historické perspektivy. A to jsou právě kulturní dějiny smyslů. Nezajímají se ani tak o to, co je na smyslovém vnímání univerzální a neměnné, ale sledují, jak historické, nebo v našem případě náboženské, kultury využívaly smyslové vnímání k tomu, aby se úspěšně reprodukovaly. Zajímá mě

tedy obecně náboženská komunikace a přenos informací, ale i to, jak historické kultury měnily nebo modifikovaly způsob, jakým lidé své smysly využívali. Kulturní historie smyslů je relevantní např. i z toho důvodu, že nám může pomoci odpovědět na to, proč některá historická náboženství nebo konfese byly úspěšné, nebo naopak proč jiné selhaly a nerozšířily se.

Jaká je zde Vaše specializace?

Moje specializace je součástí něčeho, co se v angličtině nazývá *sound studies*, v češtině někdy používáme výraz *zvuková studia*. Není to disciplína, je to spíš pole výzkumu, které sdružuje vědce z různých oborů a specializací. Spojuje je mimo jiné zájem o to, jak současný i historický člověk naslouchá a jak je jeho způsob poslechu ovlivněn kulturními praktikami a technologiemi. V dějinách vědy je zájem o zvuk a sluch těsně spojen s dějinami akustiky nebo fyziologie; tedy se zkoumáním toho, na jakých principech funguje sluch, jak se zvuk šíří v prostoru a se zájmem o to, jak se toto poznání historicky vyvíjelo a proč šlo daným směrem. Tohle všechno jsou *sound studies*. Až do 20. století byl vývoj přírodních věd úzce propojen s historií náboženství, a to je právě jedno z témat, které mě dlouhodobě zajímá. Ve své práci jsem se soustředila především na vývoj historického poslechu – moje kniha se věnuje sluchu v období reformace. Vyčlenění sluchu jako samostatné oblasti zkoumání je však do nějaké míry arbitrární: při studiu technik poslechu musíme brát samozřejmě ohled i na další tělesné praktiky, včetně zraku, hmatu a ostatních smyslů. Samotné dělení na pět smyslů je do jisté míry historický konstrukt – v západní kultuře jej datujeme někdy k Aristotelovi, a ne všechny kultury k němu přistupují stejně. Západní středověká kultura běžně operovala s šesti, případně osmi smysly. Zkrátka: když říkám, že mě zajímá hlavně sluch a zvuk, tak to berte s rezervou.

K Vaší knize bychom se ještě rády vrátily, publikovala jste ji v roce 2019 pod názvem *Listening and Knowledge in Reformation Europe: Hearing, Speaking and Remembering in Calvin's Geneva*. Zde se věnujete změnám epistemologie smyslů a vytváření i následné komunikaci vědění v prvních dekádách kalvinistické reformace. Jak se podle Vás váže tvoření, ustavování vědění a informací na naše prožívání skrze smysly?

Kdybych měla začít zeširoka, tak bych řekla, že věda i náboženství vždy sdílely jeden zájem, a to zájem o to, jak můžeme poznat svět kolem sebe. Náboženství se významně soustředí na poznání Boha, což věda nedělá, klíčový ohled však zůstává podobný, stejně tak jako základní nástroj poznání – tedy lidské tělo. Jedno z ústředních křesťanských témat se týká otázek, jak správně používat fyzické tělo, potažmo naše smysly, k tomu, abychom se dozvěděli něco platného o světě okolo sebe a jeho stvořiteli a uctívali jej tím správným způsobem. To je i jedním z hlavních témat reformace v 16. století. Protestanti by řekli, že základním kanálem poznání je text Bible a soustředěné naslouchání kazateli, který jej interpretuje nebo z něj předčítá, ale jiné křesťanské skupiny by s tím nemusely nutně souhlasit. Spor mezi katolíky a protestanty, spor vrcholného středověku a raného novověku, se týkal i toho, jak správně používat hmat, zrak a ostatní smysly tak, aby jedinec vstupoval do řádného kontaktu s posvátnem. Rozdíl mezi ortodoxií a herezí byl často definován okolo těchto linií.

U protestantismu existuje dlouhá historiografická tendence interpretovat jej prizmatem intelektuálních dějin. Je to typický příklad toho, jak badatelé dlouho spojovali náboženství s idejemi a s nějakým typem intelektualismu. Náboženství definováno v protestantském světě bylo chápáno jako soubor idejí nebo dogmat, která člověk buď lépe nebo hůře zná, buď jim více nebo méně rozumí. Když se však podíváme na konkrétní prameny, na lokální historické komunity a jejich problémy, zjistíme, že sofistikované teologické debaty nestály v centru náboženského zájmu. Naopak, byly to např. spory ohledně vhodnosti dotýkání se ostatků spolu s otázkou, co to vlastně ostatky jsou. Debata se týkala i jiných věcí, třeba toho, zda je vhodné mluvit v kostele, sahat na růženec, dělat znamení kříže, pálit kadidlo a podobně. Dobrý křesťan byl definován především na základě náboženské praxe a podle toho, jak používal svoje tělo. Podíváme-li se na témata, která řešili běžní obyvatelé kalvínské Ženevy těstě po reformaci, často se setkáme s tím, že lidé neslyší dobře kazatele, protože akustika kostelů byla nevhodná pro mluvené slovo, že se děti i dospělí vrtí v nově instalovaných kostelních lavicích a mají problém udržet pozornost, nebo že někdo louskal ořechy při bohoslužbě, protože měl hlad nebo se prostě nudil. Velmi často se řešily mikro problémy, které velmi významně souvisely s tím, jak jedinci pracovali se svoji tělesností. Může být přínosné se těmto tématům věnovat, a to mimo jiné proto, že je akcentují a přináší samotní věřící, kteří se méně zabývají doktrinálními spory, které pro ně nejsou tak důležité, ale řeší to, čemu říkáme náboženská praxe – to znamená ne „co“, ale „jak“.

Pokud bychom se vrátily k metodám, kterými zkoumáte dějiny smyslů, jedná se převážně o studium pramenů?

Je to tak. Kulturní dějiny jsou převážně historické. Samozřejmě existují studie o historické kognici nebo takové, které se snaží kombinovat kulturní dějiny s kognitivními a obecněji antropologickými přístupy. Kulturní dějiny jsou ale založeny především na interpretaci pramenů nebo hmotné kultury, kterou máme k dispozici. Zajímá nás především, co si o smyslech mysleli historičtí aktéři, jak můžeme pozorovat, že smyslové vnímání ovlivňuje podobu jednotlivých náboženství nebo náboženské praxe. U dějin zvuku je to komplikovanější, mimo jiné proto, že v této oblasti pořád existuje poměrně malé množství sekundární literatury. U historických zvuků se nám nedochovaly žádné nahrávky ani artefakty, nemáme obrazy jako třeba historici umění, které můžeme analyzovat. Zvuk se fyzicky nedochoval. Čerpáme tedy z celé řady pramenů, ze kterých můžeme na užití sluchu, ale i šíření zvuku, usuzovat. Jednak jsou tu architektonické prameny nebo hmotná kultura. Máme zhruba představu, jak vypadaly některé budovy, třeba v mém případě, jak vypadaly ženevské katedrály a kostely, které dodnes stojí. Mám spoustu pramenů, ve kterých si jedinci přímo stěžují na to, že špatně slyší nějakého kazatele, protože třeba huhlá, mluví příliš potichu nebo zcela nesrozumitelně. Stěžují si na to, že jsou sami nedoslýchaví, že mají nějaké fyziologické problémy se sluchem, případně že nedokáží tak dlouho udržet auditorní pozornost. Máme řadu informací a zdrojů, ze kterých lze nepřímo usuzovat na to, jak vlastně byl historický sluch formován nebo jak vypadala akustika konkrétních míst. Podle mého názoru je asi v pořádku, že se nepokoušíme o smyslové rekonstrukce, byť někteří badatelé to dělají. Snaží se třeba navodit prostředí pozdně středověkých kostelů a tam sloužit mše za pomoci dobových liturgických manuálů v dobových

kostýmech a tak dále. Hodnota těchto replikací je ale omezená. Ve skutečnosti nám neřekne mnoho o tom, jak historičtí aktéři slyšeli. Stejně tak nám neřekne, co cítili, protože náš dnešní nos je citlivý na úplně jiné typy pachů. O tom, jak historičtí aktéři vnímali třeba zmíněnou mši, nám poskytnou jen omezené množství informací. I proto je metodologicky správné se podržet výpovědí lidí, které máme k dispozici, a konfrontovat je s nějakými širšími dobovými zdroji.

Ze začátku tohoto roku jste uspěla v grantovém programu s projektem The Second Sense: Sound, Hearing and Nature in Czech Modernity. Mohla byste našim čtenářům tento projekt představit?

Je to projekt, který se snaží zavést nové pole výzkumu, které jsem označila jako *sound studies*, do českého kontextu a především do českých dějin vědy. Věříme, že pozornost věnovaná tomu, jak byl sluch a zvuk vnímán v kontextu domén jako filozofie a náboženství, ale také fyzika, fyziologie, experimentální psychologie nebo pedagogika, může říct něco nového o formování moderní vědy a obecně modernity ve středoevropském kontextu. Zajímá mě to, jakým způsobem a proč začalo být poznání během 19. století děleno mezi tzv. přírodní a humanitní vědy, což je distinkce, která není univerzální, ale historická.

Další subtéma výzkumu je to, jak jedinci – nejenom vědci, ale i laická veřejnost na počátku 20. století – konceptualizovali rozdíl mezi přírodou a kulturou. My tohle dělení sledujeme právě na studiu zvuku – zajímá nás třeba to, které zvuky byly považovány za zvuky typicky přírodní a přirozené. V tomto období se poprvé setkáváme s představou, že příroda je tichá, např. zvuky lesa najednou nepředstavují něco hrůzostrašného, čemu se člověk chce vyhnout, ale naopak cosi příjemného a vyhledávaného. V této době se do středostavovských domácností rozšířil i chov klecových ptáků, kteří byli trénováni k tomu, aby vydávali specifické zvuky, aby krásně zpívali. Zvuky klecových ptáků, které byly do značné míry produktem kulturní manipulace, šlechtění, kultivace, obchodu, byly popisovány jako zvuky čisté přírody přenesené do civilizace. Tohle je jenom jeden z příkladů tzv. hybridního, tedy částečně přírodního a částečně kulturního, artefaktu, jenž z nějakého důvodu začal reprezentovat představu „čisté“ přírody „tam venku“. Druhou částí této binární opozice příroda a kultura je studium prvních kampaní, které bojují s městským hlukem a ruchem: zvuky, které byly historicky považovány za nedílnou a pozitivní součást městského prostředí, například zvuky kostelních zvonů, začaly být v některých kontextech považovány za hlučné a nežádoucí.

Jak jste se k takovému tématu, které v našem prostředí není příliš akcentované, dostala vy osobně?

Už téma mé bakalářské práce se věnovalo vizualitě a způsobu, jak ve středověkých manuskriptech komunikuje písař s ilustrátorem. Zajímaly mě tedy dějiny mediality a komunikace. Během magisterského studia v Amsterdamu jsem měla možnost absolvovat kurz, který se věnoval akustické paměti. Byl to mezioborový kurz, který tehdy vypisovala katedra humanitních věd a který měl přivést k jednomu stolu studenty z různých disciplín: z muzikologie, religionistiky, dějin médií. A právě v rámci tohoto kurzu jsem se detailně seznámila s tím, co vůbec kulturní dějiny jsou. Napsala jsem seminární práci, která se tomu tématu věnovala, a na základě toho jsem dostala nabídku ucházet se o doktorské studium v Berlíně na Institutu

Maxe Plancka už přímo ve výzkumné skupině, která se věnovala právě dějinám akustiky a historii poznání o zvuku. Mým úkolem v týmu tehdy bylo zjistit něco víc o tom, jestli mají dějiny náboženství nějaké styčné body s dějinami akustiky, a jestli se z historie náboženství můžeme dozvědět něco i o tom, jak se v minulosti zkoumal zvuk a jaké motivace k tomu jednotlivé aktéry vedly. Během doktorátu jsem pak začala kombinovat religionistiku a kulturní dějiny s historií vědy, a to mi zůstalo. Dnes je můj výzkumný projekt situován spíš v dějinách vědy a v dějinách devatenáctého a počátku dvacátého století. Je méně religionistický, ale jeho další etapa bude možná znovu více souviset s náboženstvím.

Při své cestě za vzděláním jste nejprve navštěvovala obor Religionistika na Masarykově univerzitě v Brně, následně jste přešla na magisterské studium na nizozemské univerzitě University of Amsterdam a své doktorské studium jste zakončila na Freie Universität v Berlíně. Pro mnoho studentů v České republice je taková studijní dráha stále spíše nepředstavitelná. Vy jste zmínila, že původně Vás k přestupu na studium v Amsterdamu vedla Vaše zkušenost na Erasmu. Co Vás vedlo k přestupu na univerzitu v Amsterdamu již po bakalářském studiu?

Já jsem tehdy magisterské studium v Brně zahájila a vlastně jsem tady absolvovala všechny klíčové kurzy ještě před tím, než jsem vyjela na Erasmus. Studium v Amsterdamu mi pak nabídlo nové příležitosti a rozhodla jsem se zůstat – nesouviselo to však primárně s náplní studia samotného. Myslím si, že religionistika v Brně má velmi dobře postavené kurikulum, a že ze všech religionistik, na kterých jsem se pohybovala, je asi na nejlepší úrovni, pokud jde o kvalitu poskytnutého vzdělání. Jenomže často nejde o úroveň oboru samotného, ale spíš o další příležitosti, které západní univerzity nabízí. Jak jsem říkala, moje magisterské studium v Amsterdamu vedlo k tomu, že jsem dostala nabídku dělat doktorát v Berlíně, už to stálo za to. Kromě toho, že Amsterdam je krásné město a chtěla jsem tam strávit více času, šlo právě o dobré mezinárodní zasíťování univerzity. Obor, který jsem studovala, byl primárně v angličtině, to znamená, že jsem nebyla v takové izolaci, v jaké studenti na Erasmu často jsou, když přijedou na naše univerzity, protože všichni má spolužáci studovali primárně anglický obor. Naši vyučující byli z anglických i neanglicky mluvících zemí, ale kurzy probíhaly v angličtině, takže bylo snazší se na akademickou komunitu napojit. To je velká výhoda nabídky programů kompletně v cizím jazyce, které jsou potom společné mateřským studentům i těm příjíždějícím na Erasmus, kteří tak nejsou odkázáni jen na velmi úzkou nabídku kurzů.

Setkala jste se i s nějakými překážkami, když jste si zajišťovala studium v zahraničí?

Ani ne. Je škoda, že víc studentů religionistiky nemá zájem jezdit na tyhle výměnné pobyty, protože mnoho z nich, jako například Erasmus v Amsterdamu, nabízí partnerství s velmi dobrou univerzitou. Cesta je tam vlastně prošlapaná, není to jako u jiných typů akademických výměn, kde si musíte partnerské školy najít sami. V Amsterdamu mi vyšli vstříc na studijním oddělení: to si dodnes pamatuji jako jeden z největších kulturních šoků, tedy že na studijním oddělení mě skutečně někdo poslouchal a měli vždycky velkou snahu vyřešit můj problém na

místě. Zkrátka to fungovalo velmi efektivně a já jsem byla mile překvapená, že mě žádné administrativní překážky nečekaly. Kredity jsou dobře převoditelné, naopak určitý problém, se kterým jsem se setkala, nastal poté, co jsem v Amsterdamu absolvovala magisterské studium a nějakou dobu jsem měla tendenci nastoupit v Brně na doktorát. S překvapením jsem tehdy zjistila, že uznání zahraničních diplomů na Masarykově univerzitě je velmi institucionálně a administrativně zdlouhavé. To by se ještě dalo zlepšit.

Kromě těch možností, které zahraničí nabízí, jakou zkušenost nebo zavedenou praxi, kterou jste zaznamenala na jiných univerzitách, byste aplikovala na českou akademickou půdu?

Doktorát jsem dělala na výzkumném pracovišti na institutu Maxe Plancka, což je instituce, která se víc podobá třeba naší Akademii věd. Je to výzkumná platforma a přijde mi zásadní, že pracovní prostředí je zde tvořeno špičkovými vědci, do jejichž práce se jako doktorandka rovnocenně zapojíte – to může být z počátku sice děsivé, zároveň je to však silně motivující. U nás je často problém najmout si zahraniční badatele a adekvátně je zaplatit. Místo toho, abychom řešili problémy, výzkumné otázky, které nás zajímají, s těmi nejlepšími badateli z oboru, často se na jejich práci díváme z dálky. Finanční nestabilita se však týká i doktorandů a univerzitních akademických pracovníků – požadavky na kombinaci výuky a výzkumu jsou často nerealistické a neumožňují věnovat se dobře obojímu. To je však na delší dobu. Další věc je tlak na výkon. Ten je na západních univerzitách obecně větší. Může to mít výhody i nevýhody – pozitivní na tom je, že lidem opravdu záleží na výzkumné práci, kterou dělají, a dělají ji co nejlépe, aspirují na to, že budou publikovat v dobrých žurnálech a že z jejich disertací budou knihy, které vydají dobrá nakladatelství. U nás v České republice je tlak na tento typ výkonu o něco menší a v mnohých oborech je stále běžné publikovat primárně v češtině. Někteří to považují za výhodu, říkají, že akademické prostředí je díky tomu svobodnější a více respektuje lokální akademické tradice, nabízí větší klid na výzkum, který souvisí s možností žádat si o menší granty. Na západě tyto malé národní granty fungují méně, lidé jsou více motivováni žádat si o ERC [pozn. redakce: granty vypisované European Research Council] a velké evropské granty, které jsou daleko konkurenčnější a vyžadují daleko větší množství především organizační práce. Zároveň však poskytují stabilnější perspektivu – na rozdíl od grantů GAČR jsou běžně vypisovány na pět let.

Zaujala Vás i nějaká praxe, kterou byste aplikovala na české vysoké školství?

Co se týče univerzitního prostředí a výuky, mám spíš tendenci pochválit brněnskou religionistiku za řadu věcí, které jsem jinde postrádala. Magisterský program religionistiky v Amsterdamu se např. velmi zaměřuje na západní ezoterismus a dějiny okultismu. Studenti tak často potřebují elementární znalost indických náboženství a obecně východního kulturního kontextu. Tu mnoho mých spolužáků nemělo a já jsem jí naopak disponovala, protože jsem na bakalářském studiu absolvovala všeobecný úvod do řady tradic – velké penzum informací a menší specializovanost během bakalářského studia, na kterou si někdy studenti stěžují, pro mě byla výhodou. Co je velká devíza brněnského ústavu, a s čím jsem se jinde

v takové míře nesetkala, jsou zpětné vazby, které v Brně ve velké míře poskytujeme studentům a které těm, kdo mají zájem, umožní studijně se vyvíjet a růst. Taky si myslím, že je skvělé, že pedagogové a zaměstnanci ÚR tvoří nějakou komunitu, která spolu aktivně mluví a stýká se se studenty, což rozhodně není úplně běžné.

Kdybychom zůstali u toho srovnávání zahraničního prostředí s českým, v mezinárodním srovnání patří úroveň zastoupení žen mezi výzkumníky a akademiky v České republice celkově k nejnižším ze všech zemí Evropské unie. Jaká je dle Vašich zkušeností situace na zahraničních univerzitách a výzkumných institucích?

Ta data říkají, že u nás je zastoupení mužů a žen velmi podobné ještě do doktorského studia, kde se začne pomalu lámat. Počet žen jde dramaticky dolů v postdoktorské a juniorsky-vědecké fázi. To je do velké míry způsobeno mateřstvím, a především institucionálními překážkami, které se před ženy kladou. Moje zkušenost třeba z Berlína je opačná. Prostor v historii vědy bylo silně feminní, myslím, že šlo o nadpoloviční většinu žen, které byly střídavě i vedoucí institutu. Důvod je v Německu určitě zvyklostní, ale i institucionální. Jednak v přihláškách k těmto pozicím jsou ženy explicitně motivovány. Je tam taková klauzule, že především přihlášky žen a různě znevýhodněných osob jsou vítány. To neznamená, že jsou upřednostňovány, ale i taková motivace hraje svoji symbolickou roli. Důležitou roli v Německu, nebo minimálně v Braniborsku v Berlíně, hraje také instituce rodičovské dovolené. Mezi mými kolegy a kolegyněmi, kteří měli malé děti, bylo běžné, že se na mateřské nebo rodičovské rodiče střídali. Mimo to děti často už v jednom roce nastupují do jeslí, dětských skupin, školek, a ta nabídka je v zahraničí daleko širší. V mém okolí se oba rodiče-akademici poměrně aktivně dělili o péči o děti, ženy často opouštěly zaměstnání jenom na šest měsíců a vracely se na zkrácený úvazek. Podpora různých modelů rodičovství hraje evidentně velkou roli, protože i ženy mezi třicítkou/čtyřicítkou, byly na výzkumném institutu, kde jsem se pohybovala, velmi silně zastoupeny. Pro mě to byla dobrá zkušenost.

Samozřejmě v Česku je to jinak. I na Akademii věd, kde se teď pohybuji, nebo na Karlově univerzitě je výzkumné prostředí daleko více mužské, byť se setkávám s pokusy nebo postupnými snahami to měnit. Ženy mají často kratší úvazky a po mateřské se mohou postupně vracet do práce, přesto jsou to ale většinou ženy, kdo zůstává doma s dítětem. Skloubit mateřství s prací na vědeckých článcích je samozřejmě problém. Důvod menšího zastoupení žen bych tedy hledala obecně v české kultuře a v institucionálním nastavení, protože vidíme, že jinde to možné je. I když se stále setkávám s názorem, že ženy jsou méně schopné nebo méně kompetentní, je evidentní, že to není ten pravý důvod. Klesá-li počet žen v rané vědecké kariéře tak prudce dolů, souvisí to především s nutností volit mezi mateřstvím a vědeckou kariérou. I když Grantová agentura České republiky teď částečně mění pravidla pro udělování juniorských grantů, které jsou o něco dostupnější mladým vědkyním, které strávily nějakou dobu doma s dítětem a po určitou dobu nevykázaly dost vědeckých článků, stále je to velký problém.

Když se vrátíme zpátky k naší brněnské religionistice, Vy jste se sem vrátila v roce 2019 jako odborná pracovnice a vyučující. Jaké důvody vás k tomu vedly?

Já jsem se do Česka vrátila nejdřív jako postdoktorandka, nastoupila jsem v Praze v Centru pro teoretická studia na Akademii věd a Karlově univerzitě. Po dvou letech, kdy mi praxe skončila, jsem se rozhodla, že bych chtěla zůstat v Česku a bádát tady. Byť jsem dostala badatelský grant na plný úvazek, myslím si, že v této fázi kariéry je vhodné systematicky učit. Forma externího vyučování a hostování mi nevyhovovala, protože se tak vždycky cítím odpojená od dění na té konkrétní instituci, neznám dobře studenty a ve finále vlastně nevím, jestli moje výuka nebo kurzy studentům v dlouhodobější perspektivě k něčemu byly. Můj důvod k přijetí úvazku v Brně byl zkrátka ten, že jsem chtěla pravidelně učit, chtěla jsem být součástí dění na univerzitě a promlouvat do toho, jak výuka vypadá, a dát k dispozici svoje zkušenosti při jejím budoucím formování. Chtěla jsem být u toho – vést studentské práce, vyzkoušet si výuku v plném běhu, a to nejen v kurzech, které bych si sama vymyslela, ale i v těch základních áčkových. Konkrétní důvod pak byl ten, že David Zbíral získal prestižní grant EXPRO a hledal za sebe náhradu. Když jsem tedy byla oslovena k účasti ve výběrovém řízení, přišlo mi to jako dobrý nápad.

Děkujeme, že jste si na nás našla čas, a přejeme spoustu dalších osobních i akademických úspěchů.